

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNOSTI PRI DELU

- nezbranost pri delu, nevarnost poškodb,
- električni udar, opekline...

DELO S KEMIKALIJAMI:

- Pred izvajanjem poizkusov proučimo osnovne lastnosti kemikalij (strupenost, vnetljivost, . . .), ki jih bomo uporabljali.
- Pred začetkom dela z neznanimi snovmi moramo poznati varnostne ukrepe – varnostni listi. V njih dobimo podrobnejše informacije o določeni kemični snovi in potrebnih ukrepih za varno delo z določeno kemično snovjo. Hranijo se **v skladišču kemikalij**.
- Pri delu z jedkimi in strupenimi snovmi ter vročimi predmeti nadenemo primerne zaščitne rokavice, prav tako tudi pri uporabi barvil.
- Vse kemikalije morajo biti ustrezno označene in shranjene v originalni embalaži.
- Posode, v katerih izvajamo mehanske operacije ali kemične reakcije z nevarnimi kemičnimi snovmi, naj bodo zaprte ali pokrite, če je le mogoče.
- Pri delu moramo biti pozorni na opozorilne nalepke na kemikalijah in se ravnati po navodilih za delo z vnetljivimi in gorljivimi snovmi, z eksplozijsko nevarnimi snovmi, s strupenimi in jedkimi snovmi in z živim srebrom.
- Pazimo na praznjenje, polnjenje in prenašanje posod s kemikalijami (preprečujemo prosti pad in brizganje tekočin).
- Odvečnih količin reagentov nikoli ne vračamo v posodo, iz katere smo jih odvzeli, ker s tem onesnažimo zalogo.
- Poskrbimo, da ne prihaja do kopičenja kemikalij, na delovnih mestih in v delovnih prostorih.
- Pri skladiščenju kemikalij je potrebno upoštevati zahteve za varno skladiščenje kemikalij (kompatibilnost).

EMBALAŽA/ STEKLOVINA:

- Tudi odpadna embalaža je nevarna snov.
- Pri čiščenju laboratorijskih posod se ravnamo po splošnih navodilih in po navodilih za odstranjevanje nevarnih odpadkov.
- Prazno embalažo stiskamo zelo previdno, da ne pride do prašenja, in le na delovnih mestih, na katerih je zagotovljeno odsesavanje nevarnih kemičnih snovi.
- Pri ravnanju s steklovino pazimo na trdnost steklenih posod (poškodovano zavržemo), pri lomljenju steklenih cevk in vtikanju uporabljamo zaščitne rokavice in zaščitna očala, večje steklene posode dvigamo z obema rokama.

PO KONČANEM DELU:

- Po končanem delu pospravimo in očistimo delovno mesto in si temeljito speremo roke.
- Pazimo, da pri odhodu z delovnega mesta ne ostanejo vključena grelna telesa, prižgani gorilniki, plinska in vodovodna napeljava!

VARSTVO PRI DELU:

- Vse poškodbe s kemikalijami in druge nesreče takoj javimo vodji in sodelavcu za varstvo pri delu.
- Pri morebitnih poškodbah se ravnamo po načelih osnovne prve pomoči in po izobešenih navodilih za Prvo pomoč v laboratoriju, ter v skladu s priporočili točke 4.
- Omogočen mora biti dostop do protipožarne opreme in sredstev prve pomoči.
- Zasilni izhodi morajo biti označeni in dostopni ter stalno prosti.
- Pri delu s komprimiranimi plini se ravnamo po navodilih za varno delo z njimi.
- Pri delu z instrumenti se ravnamo po navodilih za delovanje instrumenta in po navodilih za varno delo z instrumentom.
- Vzpostavljen mora biti nadzor nad izvajanjem vseh varnostnih ukrepov pri posameznih delovnih postopkih in pri uporabi vseh nevarnih snovi.
- Nevarnosti in ukrepe za varno in zdravo delo delavec dobi v navodilih za delo, ki se nahajajo v laboratoriju.
- Seznanitev zaposlenih o nevarnostih pri delu. Delodajalec mora delavca usposobiti za **varno opravljanje dela** ob sklenitvi delovnega razmerja, ob razporeditvi na drugo delo, ob uvajanju nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu (Zakon o varnosti in zdravju pri delu, Uradni list RS, št.: 43/11). Delavci, ki ravnavajo z **nevarnimi kemikalijami**, morajo biti

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

za varno delo z njimi ustrezno usposobljeni (Zakon o kemikalijah Uradni list RS, št.: 110/2003 UPB1). Pri obsegu programa usposabljanja in samem poteku usposabljanja se upoštevajo določila Pravilnika o usposabljanju in preverjanju znanja delavcev, ki ravnajo z nevarnimi kemikalijami (Uradni list RS, št.: 22/2001 in 16/2008). Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za **varstvo pred požarom** in o usposabljanju odgovornih oseb za **izvajanje ukrepov varstva pred požarom** (Uradni list RS, št.: 64/1995) delodajalcu nalaga, da mora poskrbeti, da je vsak delavec, ki je redno ali začasno oziroma občasno zaposlen pri njem poučen o varstvu pred požarom.

ZAŠČITNA OPREMA

Stalna zaščitna oprema pri delu z nevarnimi snovmi:

- delovno oblačilo
- delovno obuvalo
- zaščitna očala s stransko zaščito
- zaščitne rokavice

OSEBNA HIGIENA

- Po končanem delu si roke umijemo z vodo in milom. Roke umivamo tudi po uporabi stranišča, pred jedjo, po kihanju, kašljanju in brisanju nosu, ter kadar so roke vidno umazane.
- Če imamo na rokah ranice, vreznine ali vnetja, poškodovane predele pred delom pokrijemo z obližem in zaščitimo z rokavicami.
- V primeru če imamo dolge lase, le te povežemo v čop, da preprečimo ožig las.
- V delovnem prostoru hrane in pijače ne hranimo in ne uživamo, ker obstaja nevarnost kontaminacije.

OPREDELITEV NEVARNOSTI PRI DELU

POSEBNE NEVARNOSTI

Posebne nevarnosti in prva pomoč za posamezen sklop nevarnih snovi

- dražilne snovi (priloga 1)
- eksplozivne snovi (priloga 2)
- jedke snovi (priloga 3)
- lahko vnetljive snovi (priloga 4)
- zelo lahko vnetljive snovi (priloga 5)
- okolju nevarne snovi (priloga 6)
- oksidativne snovi (priloga 7)
- strupene snovi (priloga 8)
- zdravju škodljive snovi (priloga 9)
- zelo strupene snovi (priloga 10)

Nevarne lastnosti so lastnosti, na podlagi katerih se kemikalije razvrščajo kot nevarne, v naslednje skupine (Uradni list RS, št. 110/2003 - prečiščeno besedilo, 47/04 - ZdZPZ, 61/06 ZBioP in 16/08):

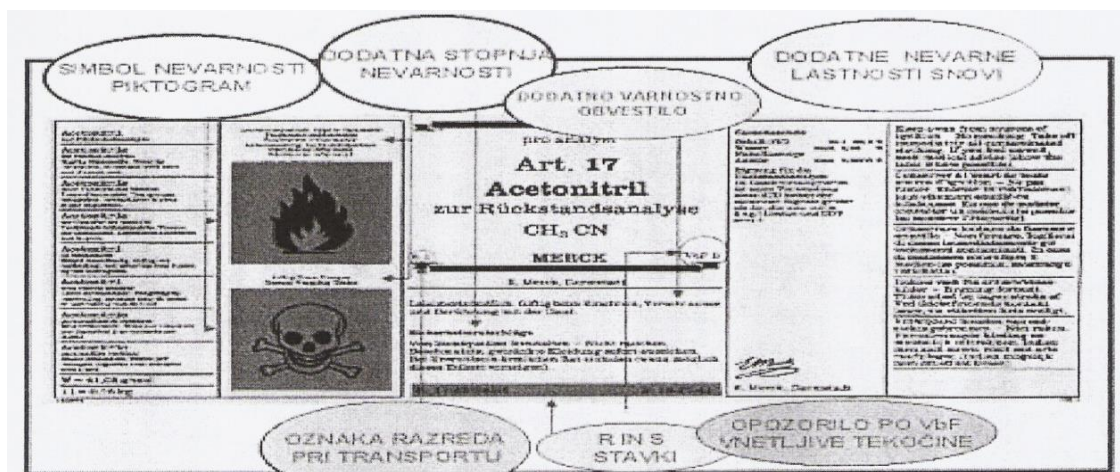
- eksplozivne kemikalije (so trdne, tekoče, pastozne ali želatinozne kemikalije, ki lahko eksotermno reagirajo tudi ob odsotnosti zračnega kisika, pri čemer se zelo hitro sproščajo plini, ki pod določenimi pogoji detonirajo, se hitro vžgejo ali zaradi segrevanja in povečanja pritiska eksplodirajo, če so prostorsko omejeni)
- oksidativne kemikalije (so kemikalije, ki povzročijo močno eksotermno reakcijo, kadar so v stiku z drugimi snovmi, predvsem z vnetljivimi)
- zelo lahko vnetljive kemikalije
- so tekoče kemikalije, ki imajo izredno nizko plamenišče in nizko vrelišče ter plinaste kemikalije, ki so vnetljive v stiku z zrakom pri navadni temperaturi in tlaku;
- lahko vnetljive kemikalije (kemikalije, ki se v stiku z zrakom lahko segrejejo in same po sebi vnamejo že pri navadni temperaturi in tlaku brez dovajanja zunanje energije; trdne kemikalije, ki se lahko hitro vnamejo že po kratkotrajnem stiku z virom vžiga in odtlej dalje gorijo ter se porabljajo tudi po odstranitvi tega vira; tekoče kemikalije, ki imajo zelo nizko plamenišče; kemikalije, ki v stiku z vodo ali njeno paro v nevarnih količinah sproščajo lahko vnetljive pline)
- vnetljive kemikalije (so kemikalije, ki imajo nizko plamenišče)
- zelo strupene kemikalije (so kemikalije, ki pri zaužitju, vdihavanju ali pri prehajanju skozi kožo že v zelo majhnih količinah povzročijo smrt ali akutne oziroma kronične okvare zdravja)

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

- strupene kemikalije (so kemikalije, ki pri zaužitju, vdihavanju ali pri prehajanju skozi kožo že v majhnih količinah povzročijo smrt ali akutne oziroma kronične okvare zdravja)
- zdravju škodljive kemikalije (so kemikalije, ki pri zaužitju, vdihavanju ali pri prehajanju skozi kožo lahko povzročijo smrt ali akutne, oziroma kronične okvare zdravja)
- jedke kemikalije (so kemikalije, ki lahko poškodujejo ali uničijo živo tkivo, če pridejo v stik z njim)
- dražilne kemikalije (so kemikalije, ki niso jedke, vendar lahko že pri kratkotrajnem, dolgotrajnejšem ali ponavljajočem se stiku s kožo ali sluznico povzročijo njeno vnetje)
- kemikalije, ki povzročajo preobčutljivost (so kemikalije, ki lahko pri vdihavanju ali prehajanju skozi kožo povzročijo reakcijo preobčutljivosti, tako da ob nadaljnji izpostavljenosti tej kemikaliji pride do nastanka značilnih negativnih učinkov)
- rakotvorne kemikalije (so kemikalije, ki lahko pri zaužitju, vdihavanju ali prehajanju skozi kožo povzročijo raka ali povečajo pogostnost njegovega nastanka)
- mutagene kemikalije (so kemikalije, ki lahko pri zaužitju, vdihavanju ali prehajanju skozi kožo povzročijo dedne genske okvare ali povečajo pogostnost njihovega nastanka)
- kemikalije, ki so strupene za razmnoževanje (so kemikalije, ki lahko pri zaužitju, vdihavanju ali prehajanju skozi kožo povzročijo oziroma povečajo pogostnost nastajanja nedednih škodljivih učinkov na potomstvo in/ali škodljivih učinkov na moške ali ženske razmnoževalne funkcije ali sposobnosti)
- okolju nevarne kemikalije (so kemikalije, ki lahko ob prehajanju v okolje povzročijo ali pa utegnejo povzročiti takojšnjo ali dolgoročno nevarnost za eno ali več sestavin okolja).

Embalaža pripravkov, ki vsebujejo nevarne snovi vsebuje naslednje podatke:

- ime, polni naslov in telefon pravne ali fizične osebe, ki daje nevarno snov v promet v RS,
- ime kemijske snovi oziroma trgovsko ime pripravka, pripadajoče EC število in napis "označeno po EC), če je snov vpisana v prilogo I pravilnika o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih snovi,
- grafični znak (simboli za nevarnost) s pripadajočim črkovnim znakom in napisi za opozarjanje na glavne nevarnosti pri uporabi ali ravnanju s kemično snovjo,
- standardna opozorila – stavki »R«,
- standardna obvestila – stavki »S«,
- količino snovi v pakiranju.

Vsaka nalepka vsebuje slikovne simbole nevarnosti – PIKTOGRAME, ki opozarjajo na fizikalno-kemijske nevarnosti. Po dolgotrajnem usklajevanju je bil v evropski pravni red z Uredbo 1272/2008/ES ob koncu leta 2008 vključen nov sistem označevanja nevarnih snovi in zmesi. Spremembe za snovi morajo biti uveljavljene do 31. Oktobra 2010, za zmesi pa do 2015 leta. V tem prehodnem obdobju bodo nevarne snovi in zmesi spremljale različne označbe. Do leta 2015 se bo za označevanje nevarnih zmesi uporabljal sedanj način označevanja s sedmimi simboli in različnimi R- (opozorilnimi) in S- (obvestilnimi) stavki za skupaj 15 skupin nevarnih snovi in zmesi. Stavki standardna opozorila »R« (stavki »R«), Standardna obvestila »S« (stavki »S«), Priloga 11.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

E	O	F+	F	T+	T	Xn	Xi	C	N	
										
Eksplodivno	Oksidativno	Zelo lahko	Lahko	Zelo	Strupeno	Zdravju	Dražljivo	Jedko		
Okolju		vnetljivo	vnetljivo	strupeno		škodljivo				

nevarno

Slika 1: Sedanji način označevanja s sedmimi simboli in različnimi R-(opozorilnimi) in S-(obvestilnimi) stavki

Vedno pogosteje pa bomo srečevali označevanje po GHS (globalno harmoniziranem sistemu), ki nevarne snovi in zmesi po fizikalnih lastnostih razvršča v 16 razredov, po vplivih na zdravje na 10 razredov in po lastnostih glede vplivov na okolje na tri razrede. Posebej bodo označene tudi snovi in zmesi, ki vplivajo na ozonski plašč. Za označitev vsake nevarne snovi so natančno določeni piktogram, opozorilna beseda, stavki o nevarnosti (H), predvideni stavki (P) ter dodana opozorila (EUH), če so potrebna.

Slika 2: Označevanje po GHS (globalno harmoniziranem sistemu)

NAJNUJNEJŠI UKREPI PRVE POMOČI V PRIMERU POŠKODB PRI DELU

Glej Navodilo prve pomoči

PRILOGE

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 5 od 28
--	--	---

Priloga 1

NAVODILA ZA VARNO DELO - DRAŽILNO				
NEVARNE LASTNOSTI				
 DRAŽILNO	R36 Draži oči R37 Draži dihal R38 Draži kožo R41 Nevarnost hudih poškodb oči R43 Stik s kožo lahko povzroči preobčutljivost			
VARNOSTNI UKREPI				
  		Shranjevanje: Tesno zaprte posode, originalni embalaži, zaščiteni pred vodo in vlago, v prezračevanem prostoru. Ukrepi: zamenjava dražilne snovi z manj nevarno snovjo, zaprt sistem, prezračevanje.		
		Zaščita oči:	Da- tesno prillegajoča očala	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da	
Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
V primeru povečane nevarnosti:		Osebnna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi hlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: P	Barva: bela
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	manjša razlitja obdelamo z vodo. Večja razlitja pazljivo prekrijemo z absorpcijskim sredstvom. Tla speremo z vodo.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	voda, suh prah, pena ali ogljikov dioksid.			
Neustrezno gasilno sredstvo:	močan vodni curek			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		Obvesti nadrejene!	
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: Odstranimo kontaminirano obleko. Kožo obrišemo in izperemo z vodo in milom. Poiščemo zdravniško pomoč.				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Takoj poiščemo zdravniško pomoč.				
Po zaužitju: Usta večkrat izperemo z vodo. Ne povzročamo bruhanja. V primeru, da ponesrečenec bruha, ponovno z vodo izperemo ustno votlino in popijemo veliko vode. Takoj poiščemo zdravniško pomoč.				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI				
Odpadke lahko damo v izliv za kisline samo razredčene. Ne smemo dopustiti, da pronicajo v tla.				

**NAVODILO ZA VARNO DELO Z
NEVARNIMI SNOVMI****NAVODILA ZA VARNO DELO – DRAŽILNO****NEVARNE LASTNOSTI**

H315	Povzroča draženje kože
H317	Lahko povzroči alergijski odziv kože
H318	Povzroča hude poškodbe oči
H319	Povzroča hudo draženje oči
H330	Smrtno pri vdihovanju
H331	Strupeno pri vdihovanju
H334	Lahko povzroči simptome alergije ali astme ali težave z dihanjem pri vdihovanju
H335	Lahko povzroči draženje dihalnih poti
H336	Lahko povzroča zaspanost ali omotico

VARNOSTNI UKREPI**Shranjevanje:** Tesno zaprte posode, originalni embalaži, zaščiteni pred vodo in vlago, v prezračevanem prostoru.**Ukrepi:** zamenjava dražilne snovi z manj nevarno snovjo, zaprt sistem, prezračevanje.

Zaščita oči: Da- tesno prilegajoča očala

Zaščita rok: Da

Zaščitna obleka: Da

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, glede na oceno tveganja.**Higienski ukrepi:** med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.**Zaščita kože:** zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.**POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI****KLIC V SILI 112**

Postopek čiščenja/absorpcije: manjša razlitja obdelamo z vodo. Večja razlitja pazljivo prekrijemo z absorpcijskim sredstvom. Tla speremo z vodo.

Ustrezno gasilno sredstvo: voda, suh prah, pena ali ogljikov dioksid.

Neustrezno gasilno sredstvo: močan vodni curek

Opozoriti tudi druge osebe: glej: Požarni red!

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ**KLIC V SILI: 112****Po vdihavanju:** pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.**Po stiku s kožo:** Odstranimo kontaminirano obleko. Kožo obrišemo in izperemo z vodo in milom. Poiščemo zdravniško pomoč.**Po stiku z očmi:** izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Takoj poiščemo zdravniško pomoč.**Po zaužitju:** Usta večkrat izperemo z vodo. Ne povzročamo bruhanja. V primeru, da ponesrečenec bruha, ponovno z vodo izperemo ustno votlino in popijemo veliko vode. Takoj poiščemo zdravniško pomoč.

Oseba za nudenje prve pomoči:

Številka sobe:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odpadke lahko damo v izliv za kisline samo razredčene. Ne smemo dopustiti, da pronicajo v tla.

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 7 od 28
--	--	---

Priloga 2

NAVODILA ZA VARNO DELO - EKSPLOZIVNO				
NEVARNE LASTNOSTI				
 E EKSPLOZIVNO	R2 Nevarnost eksplozije ob udarcu, trenju, požaru ali drugih virih vžiga R3 Velika nevarnost eksplozije ob udarcu, trenju, požaru ali drugih virih vžiga			
VARNOSTNI UKREPI				
		Shranjevanje: Tesno zaprte posode shranite na mestu, ki je dobro prezračeno. Zavarujte pred zračno vlago in vodo. Ukrepi: ne sme biti prisoten plamen, preprečitev mehanskega iskrenja, električne iskre, statične elektrike		
		Zaščita oči:	Da – tesno prilagajoča očala	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna na ogenj	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
V primeru povečane nevarnosti:		Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141	Filter:	Barva:
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/resorpcije in zbiranja:	Ostanke izperite z vodo; zbrani material odstranite v skladu s predpisi. Izogibajte se nastajanja prahu.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	Gasilni prah, suha gasilna sredstva, lahka gasilna pena in vodna megla			
Neustrezno gasilno sredstvo:	Poln vodni curek			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihaj plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.			Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode in milom. Če se pojavi draženje je potrebno poiskati zdravniško pomoč.				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 - 15 min). Posvetuj se z zdravnikom!				
Po zaužitju: ne izzvati bruhanja! Poklicati zdravnika!				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI				
Eksplozivno kemično snov je treba odstraniti v skladu z zahtevami za odstranjevanje materialov. Ves čas odstranjevanja mora biti prisotna odgovorna oseba za kemikalije.				

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 8 od 28
--	--	---

NAVODILA ZA VARNO DELO – EKSPLOZIVNO								
NEVARNE LASTNOSTI								
	H200 Nestabilni eksplozivi H201 Eksplozivno; nevarnost eksplozije v masi. H202 Eksplozivno, velika nevarnost za nastanek drobcev H203 Eksplozivno; nevarnost za nastanek požara, udarnega vala ali drobcev H204 Nevarnost za nastanek požara ali drobcev H205 Pri požaru lahko eksplodira v masi							
VARNOSTNI UKREPI								
	<p>Shranjevanje: Tesno zaprte posode shranite na mestu, ki je dobro prezračeno. Zavarujte pred zračno vlago in vodo.</p> <p>Ukrepi: ne sme biti prisoten plamen, preprečitev mehanskega iskrenja, električne iskre, statične elektrike</p> <table border="1" data-bbox="598 763 1426 869"> <tr> <td>Zaščita oči:</td> <td>Da – tesno prilagajoča očala</td> </tr> <tr> <td>Zaščita rok:</td> <td>Da</td> </tr> <tr> <td>Zaščitna obleka:</td> <td>Da – antistatična in odporna na ogenj</td> </tr> </table>		Zaščita oči:	Da – tesno prilagajoča očala	Zaščita rok:	Da	Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna na ogenj
Zaščita oči:	Da – tesno prilagajoča očala							
Zaščita rok:	Da							
Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna na ogenj							
<p>Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, glede na oceno tveganja.</p>								
	<p>Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.</p> <p>Zaščita kože: zaščitne rokavice</p> <table border="1" data-bbox="464 1039 1426 1077"> <tr> <td>Čiščenje kože: običajno</td> <td>Nega kože: glicerinska mazila</td> </tr> </table>		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila				
Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila							
<p>Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.</p>								
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI		KLIC V SILI 112						
Postopek čiščenja/resorpcije in zbiranja:	Ostanke izperite z vodo; zbrani material odstranite v skladu s predpisi. Izogibajte se nastajanja prahu.							
Ustrezno gasilno sredstvo:	Gasilni prah, suha gasilna sredstva, lahka gasilna pena in vodna megla							
Neustrezno gasilno sredstvo:	Poln vodni curek							
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red							
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.	 Obvesti nadrejene!						
PRVA POMOČ		KLIC V SILI: 112						
<p>Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.</p>								
<p>Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode in milom. Če se pojavi draženje je potrebno poiskati zdravniško pomoč.</p>								
<p>Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 - 15 min). Posvetuj se z zdravnikom!</p>								
<p>Po zaužitju: ne izzvati bruhanja! Poklicati zdravnika!</p>								
Oseba za nudenje prve pomoči:	Številka sobe:	Telefon:						
RAVNANJE Z ODPADKI								
Eksplozivno kemično snov je treba odstraniti v skladu z zahtevami za odstranjevanje materialov. Ves čas odstranjevanja mora biti prisotna odgovorna oseba za kemikalije.								

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 9 od 28
--	--	---

Priloga 3

NAVODILA ZA VARNO DELO - JEDKO				
NEVARNE LASTNOSTI				
 JEDKO C	R34 Povzročča opekline R35 Povzročča hude opekline			
VARNOSTNI UKREPI				
		Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih. Ukrepi: zamenjava jedke snovi z manj nevarno snovjo, zaprt sistem, prezračevanje.		
		Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da – odporna na kisline	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
<u>V primeru povečane nevarnosti:</u>		Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi dhlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: B	Barva: siva
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzročča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	absorbirati z vodnimi absorbcijskimi materiali, kot npr. CHEMIZORB. Odloži na odlagališče za odpadke. Očisti.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	voda, pena CO ₂			
Neustrezno gasilno sredstvo:				
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red !			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.			Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode. Takoj odstrani kontaminirano obleko. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kislinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!				
Po zaužitju: pij 1 - 2 dl vode - NE VEČ! Takoj se posvetuj z zdravnikom!				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI				
Odpadke lahko damo v izliv za kisline samo razredčene. Vedno je potrebno preveriti pH. Ne smemo pustiti, da pronicajo v tla ali vodo.				

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 10 od 28
--	--	--

NAVODILA ZA VARNO DELO – JEDKO			
NEVARNE LASTNOSTI			
	H314 Povzroča hude opekline kože in poškodbe oči		
VARNOSTNI UKREPI			
	Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih. Ukrepi: zamenjava jedke snovi z manj nevarno snovjo, zaprt sistem, prezračevanje.		
Zaščita oči:		Da – tesno prilegajoča očala	
Zaščita rok:		Da	
Zaščitna obleka:		Da – odporna na kisline	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, v skladu z oceno tveganja.			
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.		
Zaščita kože: zaščitne rokavice		Čiščenje kože: običajno	
Čiščenje kože: običajno		Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.			
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI		KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	absorbirati z vodnimi absorpcijskimi materiali, kot npr. CHEMIZORB. Odloži na odlagališče za odpadke. Očisti.		
Ustrezno gasilno sredstvo:	voda, pena CO ₂		
Neustrezno gasilno sredstvo:			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red !		
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		 Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ		KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.			
Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode. Takoj odstrani kontaminirano obleko. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kislinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!			
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!			
Po zaužitju: pij 1 - 2 dl vode - NE VEČ! Takoj se posvetuj z zdravnikom!			
Oseba za nudenje prve pomoči:		Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI			
Odpadke lahko damo v izliv za kisline samo razredčene. Vedno je potrebno preveriti pH. Ne smemo pustiti, da pronicajo v tla ali vodo.			

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 11 od 28
--	--	--

NAVODILA ZA VARNO DELO- LAHKO VNETLJIVO				
NEVARNE LASTNOSTI				
 LAHKO VNETLJIVO	R11 Lahko vnetljivo R15 V stiku z vodo se sproščajo zelo lahko vnetljivi plini R17 Samovnetljivo na zraku			
VARNOSTNI UKREPI				
  		Shranjevanje: Tesno zaprte posode, suho in hladno okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih. Ukrepi: Izključitev kisika, preprečitev prisotnosti vira vžiga, protipožarna gradnja, zaprt sistem, prezračevanje.		
		Zaščita oči:	Da - tesno prilegajoča očala	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna proti ognju	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
<u>V primeru povečane nevarnosti:</u>		Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi hlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: P	Barva: Bela
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	Razlito snov prekrijemo z absorpcijskim sredstvom in po cca 1 uri odstranimo v odkrit kontejner. Odstraniti v skladu s predpisi.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	CO2, pena, prah, vodna megla			
Neustrezno gasilno sredstvo:	Jih ni			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		Obvesti nadrejene!	
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode. Takoj odstrani onesnaženo obleko. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kislinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!				
Po zaužitju: takoj se posvetuj z zdravnikom!				
Oseba za nudenje prve pomoči:			Številka sobe:	Telefon:
RAVNANJE Z ODPADKI				
Odpadkov ne smemo zlivati v kanalizacijo, vodo ali po tleh, zbirati jih moramo v pločevinastih posodah. Izlito tekočino moramo posesati z veznim sredstvom in nato odpadke oddati na določeno mesto za nevtralizacijo.				

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 12 od 28
--	--	--

NAVODILA ZA VARNO DELO – ZELO LAHKO VNETLJIVO				
NEVARNE LASTNOSTI				
F+ ZELO LAHKO VNETLJIVO	R12 Zelo lahko vnetljivo			
VARNOSTNI UKREPI				
  		Shranjevanje: Tesno zaprte posode, hladen in dobro prezračen prostor, v originalnih embalažah. Ukrepi: Izključitev kisika, preprečitev prisotnosti vira vžiga, protipožarna gradnja, zaprt sistem, prezračevanje.		
		Zaščita oči:	Da - tesno prilegajoča očala	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna proti ognju	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
V primeru povečane nevarnosti:		Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi hlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: A	Barva: rjav
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Odstranjevanje ostankov in embalaže:	postopno poberite izdelek. Če je proizvod v tekočem stanju, preprečite izlitje v odvodne kanale. Ko je proizvod ustrezno odstranjen sperite z vodo.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	prah ali gasilnik CO ₂ , pena, vodna megla			
Neustrezno gasilno sredstvo:	vodni curek			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		Obvesti nadrejene!	
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: Slecite kontaminirano obleko. Kožo temeljito izperite z obilico vode in milom!				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!				
Po zaužitju: Piti čim več vode, siliti na bruhanje. Takoj se posvetuj z zdravnikom!				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI				
Odpadkov ne smemo zlivati v kanalizacijo, vodo ali po tleh, zbirati jih moramo v pločevinastih posodah. Izlito tekočino moramo posesati z veznim sredstvom in nato odpadke oddati na določeno mesto za nevtralizacijo.				
NAVODILA ZA VARNO DELO- VNETLJIVO				

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNE LASTNOSTI

H220	Zelo lahko vnetljiv plin
H221	Vnetljiv plin
H222	Zelo lahko vnetljiv aerosol
H223	Vnetljiv aerosol
H224	Zelo lahko vnetljiva tekočina in hlapi
H225	Lahko vnetljiva tekočina in hlapi
H226	Vnetljiva tekočina in hlapi
H228	Vnetljiva trdna snov
H242	Segrevanje lahko povzroči požar
H250	Samodejno se vžge na zraku
H251	Samosegrevanje lahko povzroči požar
H252	Samosegrevanje v velikih količinah; lahko povzroči požar
H260	V stiku z vodo se sproščajo vnetljivi plini, ki se lahko samodejno vžgejo
H261	V stiku z vodo se sproščajo vnetljivi plini

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: Tesno zaprte posode, suho in hladno okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.
Ukrepi: Izključitev kisika, preprečitev prisotnosti vira vžiga, protipožarna gradnja, zaprt sistem, prezračevanje.

Zaščita oči:	Da - tesno prilegajoča očala
Zaščita rok:	Da
Zaščitna obleka:	Da – antistatična in odporna proti ognju

Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.. v skladu z oceno tveganja.

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zaščita kože: zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije:	Razlito snov prekrijemo z absorpcijskim sredstvom in po cca 1 uri odstranimo v odkrit kontejner. Odstraniti v skladu s predpisi.
Ustrezno gasilno sredstvo:	C02, pena, prah, vodna megla
Neustrezno gasilno sredstvo:	Jih ni
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red!

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: izpiraj z velikimi količinami vode. Takoj odstrani onesnaženo obleko. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kislinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!

Po zaužitju: takoj se posvetuj z zdravnikom!

Oseba za nudenje prve pomoči:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odpadkov ne smemo zlivati v kanalizacijo, vodo ali po tleh, zbirati jih moramo v pločevinastih posodah. Izlito tekočino moramo posesati z veznim sredstvom in nato odpadke oddati na določeno mesto za nevtralizacijo.

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 14 od 28
--	--	--

NAVODILA ZA VARNO DELO – OKOLJU NEVARNO				
NEVARNE LASTNOSTI				
 N OKOLJU NEVARNO	R50 Zelo strupeno za vodne organizme R51 Strupeno za vodne organizme R52 Škodljivo za vodne organizme R53 Lahko povzroči dolgotrajne škodljive učinke na vodno okolje R54 Strupeno za rastline R55 Strupeno za živali R56 Strupeno za organizme v zemlji R57 Strupeno za čebele R58 Lahko povzroči dolgotrajne škodljive učinke na okolje R59 Lahko povzroči ozonski plašč			
VARNOSTNI UKREPI				
  		Shranjevanje: Hranimo v izvorni posodi, na hladnem in dobro prezračevanem mestu, zaklenjeno. Ukrepi: preprečitev izlivov v odtoke, reke, jezera, prezračevanje.		
		Zaščita oči:	Da	
		Zaščita rok:	Da	
		Zaščitna obleka:	Da	
Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.				
V primeru povečane nevarnosti:		Osebnna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 149 (zahtevano pri tvorbi dhlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: P	Barva: bela
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.			
		Zaščita kože: zaščitne rokavice		
		Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI			KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	Pokrijemo z absorptivnim materialom. V zaprtem prostoru tla speremo z vodo in detergentom. Tal ne izpiramo, ampak odstranimo zgornjo plast zemlje.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	Za gašenje uporabimo prah, peno ali razpršeno vodo.			
Neustrezno gasilno sredstvo:	CO ₂ , voda v curku, pena			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Lokalni alarmni načrt!			
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.			Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ			KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.				
Po stiku s kožo: takoj odstranimo onesnažena oblačila, kožo temeljito speremo z vodo in milom. V primeru draženja se posvetujemo z zdravnikom				
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!				
Po zaužitju: takoj poiskati zdravniško pomoč!				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:	
RAVNANJE Z ODPADKI				
Na odprtem prostoru tal ne izpiramo. Ostanke zberemo v posebej označenih in trdno zaprtih posodah, ki jih predamo v strokovno oskrbo.				
NAVODILA ZA VARNO DELO – OKOLJU NEVARNO				

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNE LASTNOSTI

H400	Zelo strupeno za vodne organizme
H410	Zelo strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
H411	Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
H412	Škodljivo za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
H413	Lahko ima dolgotrajne škodljive učinke na vodne organizme

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: Hranimo v izvorni posodi, na hladnem in dobro prezračevanem mestu, zaklenjeno.

Ukrepi: preprečitev izlivov v odtoke, reke, jezera, prezračevanje.

Zaščita oči:	Da
--------------	----

Zaščita rok:	Da
--------------	----

Zaščitna obleka:	Da
------------------	----

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala., v skladu z oceno tveganja.

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zaščita kože: zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije:	Pokrijemo z absorptivnim materialom. V zaprtem prostoru tla speremo z vodo in detergentom. Tal ne izpiramo, ampak odstranimo zgornjo plast zemlje.
Ustrezno gasilno sredstvo:	Za gašenje uporabimo prah, peno ali razpršeno vodo.
Neustrezno gasilno sredstvo:	CO ₂ , voda v curku, pena
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Lokalni alarmni načrt!

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: takoj odstranimo onesnažena oblačila, kožo temeljito speremo z vodo in milom. V primeru draženja se posvetujemo z zdravnikom

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!

Po zaužitju: takoj poiskati zdravniško pomoč!

Oseba za nudenje prve pomoči:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Na odprtem prostoru tal ne izpiramo. Ostanke zberemo v posebej označenih in trdno zaprtih posodah, ki jih predamo v strokovno oskrbo.

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 16 od 28
--	--	--

NAVODILA ZA VARNO DELO- OKSIDATIVNO			
NEVARNE LASTNOSTI			
 OKSIDATIVNO	R7 Lahko povzroči požar R8 V stiku z vnetljivim materialom lahko povzroči požar R9 Eksplozivno v mešanici z vnetljivim materialom		
VARNOSTNI UKREPI			
	Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho in zračno okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih. Ukrepi: zamenjava oksidativne kemične snovi z manj nevarno, zaprt sistem in prezračevanje.		
Zaščita oči:		Da	
Zaščita rok:		Da	
Zaščitna obleka:		Da	
Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.			
V primeru povečane nevarnosti:		Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi hlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: P Barva: Bela
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.		
Zaščita kože: zaščitne rokavice		Zaščita kože: običajno	
Čiščenje kože: običajno		Čiščenje kože: običajno	
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.			
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI		KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	Zagotoviti zadostno zračenje, ne dovolite izpust v vode, odtoke. Mehanično poberite v trdno zaprto posodo.		
Ustrezno gasilno sredstvo:	Gasilni prah, voda, pena, CO ₂		
Neustrezno gasilno sredstvo:	Polni vodni curek pod visokim pritiskom		
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red		
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		 Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ		KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.			
Po stiku s kožo: izpiraj z vodo in milom. Če draženje ostane poiskati zdravniško pomoč!			
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!			
Po zaužitju: popij obilo vode in mleka! Takoj se posvetuj z zdravnikom!			
Oseba za nudenje prve pomoči:		Številka sobe:	Telefon:
RAVNANJE Z ODPADKI			
Odstranjujemo po postopku, ki ustreza lastnostim kemične snovi. Odlaganje v posode za komunalne odpadke je prepovedano. Izbira primernih posod za shranjevanje odpadkov.			
NAVODILA ZA VARNO DELO- OKSIDATIVNO			

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNE LASTNOSTI

- H270 Lahko povzroči ali okrepi požar, oksidativna snov
H271 Lahko povzroči požar ali eksplozijo; močno oksidativna snov
H272 Lahko okrepi požar; oksidativna snov

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho in zračno okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.

Ukrepi: zamenjava oksidativne kemične snovi z manj nevarno, zaprt sistem in prezračevanje.

Zaščita oči: Da

Zaščita rok: Da

Zaščitna obleka: Da

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, v skladu z oceno tveganja.

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zaščita kože: zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije: Zagotoviti zadostno zračenje, ne dovolite izpust v vode, odtoke. Mehanično poberte v trdno zaprto posodo.

Ustrezno gasilno sredstvo: Gasilni prah, voda, pena, CO₂

Neustrezno gasilno sredstvo: Polni vodni curek pod visokim pritiskom

Opozoriti tudi druge osebe: glej: Požarni red!

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: izpiraj z vodo in milom. Če draženje ostane poiskati zdravniško pomoč!

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!

Po zaužitju: popij obilo vode in mleka! Takoj se posvetuj z zdravnikom!

Oseba za nudenje prve pomoči:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odstranjujemo po postopku, ki ustreza lastnostim kemične snovi. Odlaganje v posode za komunalne odpadke je prepovedano. Izbira primernih posod za shranjevanje odpadkov.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNE LASTNOSTI

R23 Strupeno pri vdihavanju
R24 Strupeno v stiku s kožo
R25 Strupeno pri zaužitju
R39 Nevarnost zelo hudih trajnih okvar zdravja
R45 Lahko povzroči raka
R46 Lahko povzroči dedne genetske okvare
R48 Nevarnost hudih okvar zdravja pri dolgotrajnejši izpostavljenosti
R49 Pri vdihavanju lahko povzroči raka
R60 Lahko škoduje plodnosti
R61 Lahko škoduje nerojenemu otroku

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: Tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.

Ukrepi: Potrebno je ločiti nevarno območje dela od ostalih del. Zagotoviti moramo dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.

Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala
--------------	------------------------------

Zaščita rok:	Da
--------------	----

Zaščitna obleka:	Da
------------------	----

Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.

V primeru povečane nevarnosti:

Osebnna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi dhlapov/aerosolov/plinov in prahov)

Filter:

P

Barva:

bela

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zaščita kože: zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije:	Večje količine zajeziti; ostanek pobrati z vpojnim materialom in uničiti skladno s predpisi.
-------------------------------	--

Ustrezno gasilno sredstvo:	prah, pena, CO ₂
----------------------------	-----------------------------

Neustrezno gasilno sredstvo:	ni neustreznih gasil
------------------------------	----------------------

Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red
-----------------------------	-------------------

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: takoj odstrani kontaminirano obleko. Kožo je potrebno sprati z milnico in mnogo vode. V primeru poslabšanja poklicati zdravnika.

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!

Po zaužitju: takoj se posvetuj z zdravnikom! Ne izzovemo bruhanja. Ponesrečenec lahko zaužije aktivno oglje z vodo ali tekoči parafin.

Oseba za nudenje prve pomoči:

Številka sobe:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NAVODILA ZA VARNO DELO – STRUPENO

NEVARNE LASTNOSTI

H300	Smrtno pri zaužitju
H301	Strupeno pri zaužitju
H310	Smrtno v stiku s kožo
H311	Strupeno v stiku s kožo
H330	Smrtno pri vdihovanju
H331	Strupeno pri vdihovanju

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: Tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.

Ukrepi: Potrebno je ločiti nevarno območje dela od ostalih del.

Zagotoviti moramo dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.

Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala
Zaščita rok:	Da
Zaščitna obleka:	Da

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, v skladu z oceno tveganja.

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zaščita kože: zaščitne rokavice

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije:	Večje količine zajezi; ostanek pobrati z vpojnim materialom in uničiti skladno s predpisi.
Ustrezno gasilno sredstvo:	prah, pena, CO ₂
Neustrezno gasilno sredstvo:	ni neustreznih gasil
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red!

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: takoj odstrani kontaminirano obleko. Kožo je potrebno sprati z milnico in mnogo vode. V primeru poslabšanja poklicati zdravnika.

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!

Po zaužitju: takoj se posvetuj z zdravnikom! Ne izzovemo bruhanja. Ponesrečenec lahko zaužije aktivno oglje z vodo ali tekoči parafin.

Oseba za nudenje prve pomoči:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

NEVARNE LASTNOSTI

Xn

 ZDRAVJU
 ŠKODLJIVO

R20 Zdravju škodljivo pri vdihavanju
 R21 Zdravju škodljivo v stiku s kožo
 R22 Zdravju škodljivo pri zaužitju
 R40 Možen rakotvoren učinek
 R42 Vdihavanje lahko povzroči preobčutljivost
 R48 Nevarnost hudih okvar zdravja pri dolgotrajnejši izpostavljenosti
 R62 Možna nevarnost oslabitve plodnosti
 R63 Možna nevarnost škodovanja nerojenemu otroku
 R65 Zdravju škodljivo: pri vdihavanju lahko povzroči poškodbo pljuč
 R68 Možna nevarnost trajnih okvar zdravja

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.

Ukrepi: potrebno je ločiti nevarno območje dela od ostalih del. Zagotoviti moramo dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.

Zaščita oči: Da – tesno prilegajoča očala

Zaščita rok: Da

Zaščitna obleka: Da

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.

V primeru povečane nevarnosti:

Osebna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi dhlapov/aerosolov/plinov in prahov)

Filter:

P

Barva:

bela

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Čiščenje kože: običajno

Nega kože: glicerinska mazila

POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI

KLIC V SILI 112

Postopek čiščenja/absorpcije: prekrijemo z absorpcijskim sredstvom. Kontaminirano površino operemo z vodno raztopino detergenta. Poskrbeti za zadostno zračenje.

Ustrezno gasilno sredstvo: vodna meglica, suh prah, pena ali ogljikov dioksid.

Neustrezno gasilno sredstvo: voda v polnem curku

Opozoriti tudi druge osebe: glej: Požarni red

Nudi prvo pomoč.

Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.

Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.

Obvesti nadrejene!

PRVA POMOČ

KLIC V SILI: 112

Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.

Po stiku s kožo: takoj sprati z vodo in milom in dobro izplakniti z vodo. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kisljinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!

Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). takoj poiskati zdravniško pomoč.

Po zaužitju: usta večkrat izperi v vodo. Ne izzvati bruhanja. Takoj se posvetuj z zdravnikom!

Oseba za nudenje prve pomoči:

Številka sobe:

Telefon:

RAVNANJE Z ODPADKI

Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela.

NAVODILA ZA VARNO DELO - ZDRAVJU ŠKODLJIVO

NEVARNE LASTNOSTI

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 21 od 28
--	--	--

	H302 Zdravju škodljivo pri zaužitju H304 Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno H310 Smrtno v stiku s kožo H311 Strupeno v stiku s kožo H312 Zdravju škodljivo v stiku s kožo H332 Zdravju škodljivo pri vdihovanju						
VARNOSTNI UKREPI							
	<p>Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.</p> <p>Ukrepi: potrebno je ločiti nevarno območje dela od ostalih del. Zagotoviti moramo dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.</p> <table border="1" data-bbox="600 658 1423 763"> <tr> <td>Zaščita oči:</td> <td>Da – tesno prilegajoča očala</td> </tr> <tr> <td>Zaščita rok:</td> <td>Da</td> </tr> <tr> <td>Zaščitna obleka:</td> <td>Da</td> </tr> </table>	Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala	Zaščita rok:	Da	Zaščitna obleka:	Da
Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala						
Zaščita rok:	Da						
Zaščitna obleka:	Da						
<p>Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala v skladu z oceno tveganja.</p>							
	<p>Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.</p> <table border="1" data-bbox="456 898 1423 954"> <tr> <td>Čiščenje kože: običajno</td> <td>Nega kože: glicerinska mazila</td> </tr> </table>	Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila				
Čiščenje kože: običajno	Nega kože: glicerinska mazila						
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI							
KLIC V SILI 112							
Postopek čiščenja/absorpcije:	prekrijemo z absorpcijskim sredstvom. Kontaminirano površino operemo z vodno raztopino detergenta. Poskrbeti za zadostno zračenje.						
Ustrezno gasilno sredstvo:	vodna meglica, suh prah, pena ali ogljikov dioksid						
Neustrezno gasilno sredstvo:	voda v polnem curku						
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red						
	<table border="1" data-bbox="336 1155 1423 1294"> <tr> <td data-bbox="336 1155 970 1189"> Nudi prvo pomoč. </td> <td data-bbox="970 1155 1423 1294" rowspan="3" style="text-align: center;"> Obvesti nadrejene! </td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 1189 970 1223"> Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 1223 970 1294"> Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto. </td> </tr> </table>	Nudi prvo pomoč.	 Obvesti nadrejene!	Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.	Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		
Nudi prvo pomoč.	 Obvesti nadrejene!						
Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.							
Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.							
PRVA POMOČ							
KLIC V SILI: 112							
<p>Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.</p> <p>Po stiku s kožo: takoj sprati z vodo in milom in dobro izplakniti z vodo. Pri večji izpostavljenosti s koncentriranimi kisljinami ali v primeru odprtih ran se posvetuj z zdravnikom!</p> <p>Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). takoj poiskati zdravniško pomoč.</p> <p>Po zaužitju: usta večkrat izperi v vodo. Ne izzvati bruhanja. Takoj se posvetuj z zdravnikom!</p>							
Oseba za nudenje prve pomoči:	Telefon:						
RAVNANJE Z ODPADKI							
Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela-							

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 22 od 28
--	--	--

NEVARNE LASTNOSTI			
 T+ ZELO STRUPENO	R26 Zelo strupeno pri vdihavanju. R27 Zelo strupeno v stiku s kožo. R28 Zelo strupeno pri zaužitju. R39 Nevarnost zelo hudih trajnih okvar zdravja		
VARNOSTNI UKREPI			
  	Shranjevanje: tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih. Ukrepi: potrebno je ločiti nevarno območje dela, zagotoviti dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.		
Zaščita oči:		Da- tesno prilegajoča očala	
Zaščita rok:		Da	
Zaščitna obleka:		Da	
Osebnna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala.			
V primeru povečane nevarnosti:		Osebnna varovalna oprema za zaščito dihal po standardu EN 141 (zahtevano pri tvorbi dhlapov/aerosolov/plinov in prahov)	Filter: B P Barva: Siva Bela
	Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.		
Zaščita kože: zaščitne rokavice		Čiščenje kože: običajno	
Čiščenje kože: običajno		Nega kože: glicerinska mazila	
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI		KLIC V SILI 112	
Postopek čiščenja/absorpcije:	Razlitja ne smemo vračati v originalno embalažo in ga ponovno uporabiti. Manjša razlitja zbrati s pomočjo sredstev, ki nase vežejo tekočino, prenesti v zaprto posodo in odstraniti kot nevarni odpadki. Kontaminirano površino sprati z mnogo vode. Pri čiščenju uporabiti osebnno varovalno opremo.		
Ustrezno gasilno sredstvo:	prah, pena, gasilnik na CO ₂		
Neustrezno gasilno sredstvo:	voda		
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red		
	Nudi prvo pomoč. Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj nevarnih snovi. Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.		Obvesti nadrejene!
PRVA POMOČ		KLIC V SILI: 112	
Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.			
Po stiku s kožo: slecite kontaminirano obleko. Kožo temeljito izperite z obilico vode in milom.			
Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!			
Po zaužitju: usta izperi z vodo, nato spij 100ml vode. Ne povzročati bruhanja. Posvetuj se z zdravnikom!			
Oseba za nudenje prve pomoči: Ambulanta v pritličju		Številka sobe: 10	Telefon: 163
RAVNANJE Z ODPADKI			
Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela.			
NAVODILA ZA VARNO DELO – MUTAGENO; RAKOTVORNO; KEMIKALIJE, KI POVZROČAJO PREOBČUTLJIVOST;			

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

KEMIKAJIJE, KI SO STRUPENE ZA RAZMNOŽEVANJE

NEVARNE LASTNOSTI

H340 Lahko povzroči genetske okvare <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H341 Sum povzročitve genetskih okvar <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H350 Lahko povzroči raka <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H351 Sum povzročitve raka <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H360 Lahko škoduje plodnosti ali nerojenemu otroku <navesti posebni učinek, če je znan> <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H361 Sum škodljivosti za plodnost ali nerojenega otroka <navesti posebni učinek, če je znan> <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H362 Lahko škoduje dojenim otrokom

H370 Škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano><navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H371 Lahko škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano><navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H372 Škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano> pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

H373 Lahko škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano> pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzroča takšne nevarnosti>

VARNOSTNI UKREPI

Shranjevanje: Tesno zaprte posode, suho in prezračevano okolje, ne shranjevati v kovinskih vsebnikih.

Ukrepi: Potrebno je ločiti nevarno območje dela od ostalih del.

Zagotoviti moramo dobro prezračevanje oz. lokalno odsesavanje.

Zaščita oči:	Da – tesno prilegajoča očala
--------------	------------------------------

Zaščita rok:	Da
--------------	----

Zaščitna obleka:	Da
------------------	----

Osebna varovalna oprema: pri uporabi vedno uporabljati zaščitno obleko, ustrezne rokavice in zaščitna očala, v skladu z oceno tveganja.

Higienski ukrepi: med uporabo prepovedano uživanje hrane in pijače. Prepovedano kajenje. Shranjevanje kemičnih snovi ločeno od hrane in pijače.

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI</h1>	Številka: VZD/DN-11 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 24 od 28
--	--	--

		Zaščita kože: zaščitne rokaveice		
Čiščenje kože: običajno		Nega kože: glicerinska mazila		
Omejitve uporabe: v primeru, da kemična snov povzroča nastanek raka oziroma lahko škoduje še nerojenemu otoku.				
POSTOPEK V PRIMERU NEVARNOSTI		KLIC V SILI 112		
Postopek čiščenja/absorpcije:	Večje količine zajeziti; ostanek pobrati z vpojnim materialom in uničiti skladno s predpisi.			
Ustrezno gasilno sredstvo:	prah, pena, CO ₂			
Neustrezno gasilno sredstvo:	ni neustreznih gasil			
Opozoriti tudi druge osebe:	glej: Požarni red!			
	Nudi prvo pomoč.			Obvesti nadrejene!
	Zavaruj samega sebe. Ne vdihuj dimnih plinov.			
	Po nezgodi - počakaj, dokler nadrejeni ali gasilci ne dovolijo ponovnega vstopa na delovno mesto.			
PRVA POMOČ		KLIC V SILI: 112		
<p>Po vdihavanju: pojdi na svež zrak. Posvetuj se z zdravnikom.</p> <p>Po stiku s kožo: takoj odstrani kontaminirano obleko. Kožo je potrebno sprati z milnico in mnogo vode. V primeru poslabšanja poklicati zdravnika.</p> <p>Po stiku z očmi: izperi z velikimi količinami vode - veka naj bo močno odprta (najmanj 10 min). Posvetuj se z zdravnikom!</p> <p>Po zaužitju: takoj se posvetuj z zdravnikom! Ne izzovemo bruhanja. Ponesrečenec lahko zaužije aktivno oglje z vodo ali tekoči parafin.</p>				
Oseba za nudenje prve pomoči:		Telefon:		
RAVNANJE Z ODPADKI				
Odpadke ne smemo zlivati v kanalizacijo ali v smetišča. Prav tako jih ne smemo zakopati v zemljo ali spuščati v vodo. Zbirati jih moramo v zaprtih posodah in jih predati na točno določeno mesto za zbiranje odpadkov, ki se jih nadalje uniči ali predela.				

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

Priloga 11

STANDARDNA OPOZORILA »R« (STAVKI »R«)

- R1 Eksplozivno v suhem stanju.
- R2 Nevarnost eksplozije ob udarcu, trenju, požaru ali drugih virih vžiga.
- R3 Velika nevarnost eksplozije ob udarcu, trenju, požaru ali drugih virih vžiga.
- R4 Tvori zelo občutljive eksplozivne kovinske spojine.
- R5 Segrevanje lahko povzroči eksplozijo.
- R6 Eksplozivno na zraku ali brez zraka.
- R7 Lahko povzroči požar.
- R8 V stiku z vnetljivim materialom lahko povzroči požar.
- R9 Eksplozivno v mešanici z vnetljivim materialom.
- R10 Vnetljivo.
- R11 Lahko vnetljivo.
- R12 Zelo lahko vnetljivo.
- R14 Burno reagira z vodo.
- R15 V stiku z vodo se sproščajo zelo lahko vnetljivi plini.
- R16 Eksplozivno v mešanici z oksidativnimi snovmi.
- R17 Samovnetljivo na zraku.
- R18 Pri uporabi lahko tvori vnetljivo/explozivno zmes hlapi-zrak.
- R19 Lahko tvori eksplozivne perokside.
- R20 Zdravju škodljivo pri vdihavanju.
- R21 Zdravju škodljivo v stiku s kožo.
- R22 Zdravju škodljivo pri zaužitju.
- R23 Strupeno pri vdihavanju.
- R24 Strupeno v stiku s kožo.
- R25 Strupeno pri zaužitju.
- R26 Zelo strupeno pri vdihavanju.
- R27 Zelo strupeno v stiku s kožo.
- R28 Zelo strupeno pri zaužitju.
- R29 V stiku z vodo se sprošča strupen plin.
- R30 Med uporabo utegne postati »lahko vnetljivo«.
- R31 V stiku s kisljinami se sprošča strupen plin.
- R32 V stiku s kisljinami se sprošča zelo strupen plin.
- R33 Nevarnost za zdravje zaradi kopičenja v organizmu.
- R34 Povzroča opekline.
- R35 Povzroča hude opekline.
- R36 Draži oči.
- R37 Draži dihala.
- R38 Draži kožo.
- R39 Nevarnost zelo hudih trajnih okvar zdravja.
- R40 Možen rakotvoren učinek.
- R41 Nevarnost hudih poškodb oči.
- R42 Vdihavanje lahko povzroči preobčutljivost.
- R43 Stik s kožo lahko povzroči preobčutljivost.
- R44 Nevarnost eksplozije ob segrevanju v zaprtem prostoru.
- R45 Lahko povzroči raka.
- R46 Lahko povzroči dedne genetske okvare.
- R48 Nevarnost hudih okvar zdravja pri dolgotrajnejši izpostavljenosti.
- R49 Pri vdihavanju lahko povzroči raka.
- R50 Zelo strupeno za vodne organizme.
- R51 Strupeno za vodne organizme.
- R52 Škodljivo za vodne organizme.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

R53	Lahko povzroči dolgotrajne škodljive učinke na vodno okolje.
R54	Strupeno za rastline.
R55	Strupeno za živali.
R56	Strupeno za organizme v zemlji.
R57	Strupeno za čebele.
R58	Lahko povzroči dolgotrajne škodljive učinke na okolje.
R59	Nevarno za ozonski plašč.
R60	Lahko škoduje plodnosti.
R61	Lahko škoduje nerojenemu otroku.
R62	Možna nevarnost oslabitve plodnosti.
R63	Možna nevarnost škodovanja nerojenemu otroku.
R64	Lahko škoduje zdravju dojenčka preko materinega mleka.
R65	Zdravju škodljivo: pri zaužitju lahko povzroči poškodbo pljuč.
R66	Ponavljajoča izpostavljenost lahko povzroči nastanek suhe ali razpokane kože.
R67	Hlapi lahko povzročijo zaspanost in omotico.
R68	Možna nevarnost trajnih okvar zdravja.
H200	Nestabilni eksplozivi
H201	Eksplozivno; nevarnost eksplozije v masi.
H202	Eksplozivno, velika nevarnost za nastanek drobcev
H203	Eksplozivno; nevarnost za nastanek požara, udarnega vala ali drobcev
H204	Nevarnost za nastanek požara ali drobcev
H205	Pri požaru lahko eksplodira v masi
H220	Zelo lahko vnetljiv plin
H221	Vnetljiv plin
H222	Zelo lahko vnetljiv aerosol
H223	Vnetljiv aerosol
H224	Zelo lahko vnetljiva tekočina in hlapi
H225	Lahko vnetljiva tekočina in hlapi
H226	Vnetljiva tekočina in hlapi
H228	Vnetljiva trdna snov
H240	Segrevanje lahko povzroči eksplozijo
H241	Segrevanje lahko povzroči požar ali eksplozijo
H242	Segrevanje lahko povzroči požar
H250	Samodejno se vžge na zraku
H251	Samosegrevanje lahko povzroči požar
H252	Samosegrevanje v velikih količinah; lahko povzroči požar
H260	V stiku z vodo se sproščajo vnetljivi plini, ki se lahko samodejno vžgejo
H261	V stiku z vodo se sproščajo vnetljivi plini
H270	Lahko povzroči ali okrepi požar, oksidativna snov
H271	Lahko povzroči požar ali eksplozijo; močno oksidativna snov
H272	Lahko okrepi požar; oksidativna snov
H280	Vsebuje plin pod tlakom; segrevanje lahko povzroči eksplozijo
H281	Vsebuje ohlajen utekočinjen plin; lahko povzroči ozeblino ali opekline
H290	Lahko je jedko za kovine
H300	Smrtno pri zaužitju
H301	Strupeno pri zaužitju
H302	Zdravju škodljivo pri zaužitju
H304	Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno
H310	Smrtno v stiku s kožo
H311	Strupeno v stiku s kožo
H312	Zdravju škodljivo v stiku s kožo
H314	Povzroča hude opekline kože in poškodbe oči
H315	Povzroča draženje kože

**NAVODILO ZA VARNO DELO Z
NEVARNIMI SNOVMI**

- H317 Lahko povzroči alergijski odziv kože
- H318 Povzročča hude poškodbe oči
- H319 Povzročča hudo draženje oči
- H330 Smrtno pri vdihovanju
- H331 Strupeno pri vdihovanju
- H332 Zdravju škodljivo pri vdihovanju
- H334 Lahko povzroči simptome alergije ali astme ali težave z dihanjem pri vdihovanju
- H335 Lahko povzroči draženje dihalnih poti
- H336 Lahko povzročča zaspanost ali omotico
- H340 Lahko povzroči genetske okvare <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H341 Sum povzročitve genetskih okvar <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H350 Lahko povzroči raka <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H351 Sum povzročitve raka <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H360 Lahko škoduje plodnosti ali nerojenemu otroku <navesti posebni učinek, če je znan> <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H361 Sum škodljivosti za plodnost ali nerojenega otroka <navesti posebni učinek, če je znan> <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H362 Lahko škoduje dojenim otrokom
- H370 Škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano><navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H371 Lahko škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano><navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H372 Škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano> pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H373 Lahko škoduje organom < ali navesti vse organe, na katere vpliva, če je znano> pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti <navesti način izpostavljenosti, če je prepričljivo dokazano, da noben drug način izpostavljenosti ne povzročča takšne nevarnosti>
- H400 Zelo strupeno za vodne organizme
- H410 Zelo strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
- H411 Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
- H412 Škodljivo za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki
- H413 Lahko ima dolgotrajne škodljive učinke na vodne organizme

STANDARDNA OBVESTILA »S« (STAVKI »S«)

- S1 Hraniti zaklenjeno.
- S2 Hraniti izven dosega otrok.
- S3 Hraniti na hladnem.
- S4 Hraniti izven bivališč.
- S5 Hraniti pod/v ... (ustrezno tekočino, v kateri je treba snov ali pripravek hraniti, določi proizvajalec).
- S6 Hraniti v ... (ustrezen inertni plin, v katerem je treba snov ali pripravek hraniti, določi proizvajalec).
- S7 Hraniti v tesno zaprti posodi.
- S8 Posodo hraniti na suhem.
- S9 Posodo hraniti na dobro prezračevanem mestu.
- S12 Posoda ne sme biti tesno zaprta.
- S13 Hraniti ločeno od hrane, pijače in krmil.

NAVODILO ZA VARNO DELO Z NEVARNIMI SNOVMI

- S14 Hraniti ločeno od ... (nezdružljive snovi določi proizvajalec).
- S15 Varovati pred toploto.
- S16 Hraniti ločeno od virov vžiga - ne kaditi.
- S17 Hraniti ločeno od gorljivih snovi.
- S18 Previdno ravnati s posodo in jo previdno odpirati.
- S20 Med uporabo ne jesti in ne piti.
- S21 Med uporabo ne kaditi.
- S22 Ne vdihavati prahu.
- S23 Ne vdihavati plina/dima/ hlapov/meglice (ustrezno besedilo določi proizvajalec).
- S24 Preprečiti stik s kožo.
- S25 Preprečiti stik z očmi.
- S26 Če pride v oči, takoj izpirati z obilo vode in poiskati zdravniško pomoč.
- S27 Takoj sleči vso onesnaženo obleko.
- S28 Ob stiku s kožo takoj izprati z obilo ... (sredstvo določi proizvajalec).
- S29 Ne izprazniti v kanalizacijo.
- S30 Nikoli dolivati vode.
- S33 Preprečiti statično naelektrenje.
- S35 Vsebina in embalaža morata biti varno odstranjeni.
- S36 Nositi primerno zaščitno obleko.
- S37 Nositi primerne zaščitne rokavice.
- S38 Ob nezadostnem prezračevanju nositi primerno dihalno opremo.
- S39 Nositi zaščito za oči/obraz.
- S40 Tla in predmete, onesnažene s to snovjo/pripravkom, očistiti s/z ... (čistilo določi proizvajalec).
- S41 Ne vdihavati plinov, ki nastanejo ob požaru in/ali eksploziji.
- S42 Med zaplinjanjem/ razprševanjem nositi primerno dihalno opremo (natančnejše pogoje določi proizvajalec).
- S43 Za gašenje uporabiti ... (natančno navesti vrsto gasila in opreme za gašenje. Če voda povečuje nevarnost, dodati: »Ne uporabljati vode!«).
- S45 Ob nezdodbi ali slabem počutju, takoj poiskati zdravniško pomoč. Po možnosti pokazati etiketo.
- S46 Če pride do zaužitja, takoj poiskati zdravniško pomoč in pokazati embalažo ali etiketo.
- S47 Hraniti pri temperaturi, ki ne presega ... °C (temperaturo določi proizvajalec).
- S48 Hraniti prepojeno z/s ... (primerno omočilo določi proizvajalec).
- S49 Hraniti samo v izvorni posodi.
- S50 Ne mešati z/s ... (določi proizvajalec).
- S51 Uporabljati le v dobro prezračenih prostorih.
- S52 Ne uporabljati na velikih notranjih površinah.
- S53 Izogibati se izpostavljanju - pred uporabo pridobiti posebna navodila.
- S56 Snov/pripravek in embalažo predati odstranjevalcu nevarnih ali posebnih odpadkov.
- S57 S primerno posodo preprečiti onesnaževanje okolja.
- S59 Posvetovati se s proizvajalcem/dobaviteljem o ponovni predelavi/recikliranju.
- S60 Snov/pripravek in embalažo odstraniti kot nevarni odpadek.
- S61 Ne izpuščati/odlagati v okolje. Upoštevati posebna navodila/varnostni list.
- S62 Po zaužitju ne izzivati bruhanja: takoj poiskati zdravniško pomoč in pokazati embalažo ali etiketo.
- S63 V primeru nezgode pri vdihavanju: prizadeto osebo umakniti na sveži zrak in pustiti počivati.
- S64 Pri zaužitju spirati usta z vodo (samo če je oseba pri zavesti).